

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 18. JUNIJA 2026

LETO 36, ŠT. 24

Pridelava pšenice

Pridelava pšenice se kmetom vse manj izplača. Na dnevu pšenice v Rakičanu je ...

/ STRAN 3

Dvajsti lejt Čajanke pod ...

Lipa je sigdar mejla drugo simboliko v različnij stoletjaj, liki tej njeni simboli so sigdar...

/ STRAN 5

Zidine pripovejda-jo

Steri plaminec je gdasvejta na Triglavi biu, ménje Jakob Aljaž njemi za poznano vala.

/ STRAN 9

PORABSKI VRTCI ODPRLI VRATA DRUŽINAM

V maju in na začetku junija je Državna slovenska samouprava, upraviteljica porabskih dvojezičnih šol in vrtcev, organizirala vrsto srečanj, namenjenih družinam z otroki. Dogodki so v sproščenem in prijaznem razpoloženju ponudili priložnost za spoznavanje ...

/ STRAN 5

PORABSKI VRTCI ODPRLI VRATA DRUŽINAM

V maju in na začetku junija je Državna slovenska samouprava, upraviteljica porabskih dvojezičnih šol in vrtcev, organizirala vrsto srečanj, namenjenih družinam z otroki.

NVN

Dogodki so v sproščenem in prijaznem razpoloženju ponudili priložnost za spoznavanje ustanov, njihovih dejavnosti ter vrednot, ki jih slovenska narodnostna vzgoja in izobra-

Otroci so v spomin na dogodek prejeli tudi promocijska darila – majice in torbice.

ževanje prinašata v življenje porabske skupnosti.

V minulih tednih so se v porabskih vseh srečevali predšolski otroci, učenci osnovnih in srednjih šol, ki so vključeni v vzgojo in izobraževanje v slovenskem jeziku, njihovi starši ter pedagogi. Na prireditvah ni potekala le predstavitev šol in vrtcev, bila je tudi priložnost za krepitev medsebojnih vezi in občutka pripadnosti skupnosti.

Starši in otroci so lahko поблиže spoznali vsakdanje življenje v dvojezičnih ustanovah, domačno in varno razpoloženje, ki ga te ponujajo, ter pomen ohranjanja slovenskega jezika in kulturne dediščine v Porabju. Ob sproščenih pogovorih so si družine izmenjale izkušnje, predstavniki ustanov in Državne slovenske samou-

prave pa so zainteresiranim podali informacije o možnostih vključevanja otrok v vzgojno-izobraževalne programe v slovenskem jeziku.

Posebna pozornost je bila namenjena tudi pomenu narodnostne vzgoje. Ta namreč ne pomeni zgolj učenja jezika, temveč otrokom odpira vrata v bogati svet slovenske kulture, običajev in vrednot ter jih spodbuja k oblikovanju večjezične in odprte identitete. Prav dvojezič-

Za zabavo so ponudili tudi napihljivi grad.

nost predstavlja pomembno prednost, ki otrokom v sodobnem svetu omogoča širše možnosti za osebni razvoj in nadaljnje izobraževanje.

Upad števila otrok predstavlja izziv za številne vzgojno-izobraževalne ustanove, vendar želijo pri Državni slovenski samoupravi na to gledati predvsem kot na priložnost. Njihov cilj je še bolj približati ustanove družinam, osebno predstaviti njihovo poslanstvo ter pokazati vrednote in kakovost dela, ki jih zaznamujejo.

»Pomembno nam je, da lahko družinam ponudimo vpogled v vse, kar naše ustanove nudijo – od vrednot narodnostne vzgoje in izobraževanja do družinskega vzdušja in pomembne vloge, ki jo imajo pri povezovanju in ohranjanju skupnosti,« poudarjajo pri Državni slovenski samoupravi.

Tudi v prihodnje bodo vrata porabskih vrtcev in šol široko odprta. Pristrčno vabijo družine z mlajšimi otroki, pa tudi tiste, ki so se doslej odločile za drugačno izobraževalno pot, da se seznanijo z možnostmi učenja slovenskega jezika in z bogastvom, ki ga prinaša pripadnost slovenski narodnostni skupnosti v Porabju. Šola in vrtec nista le prostora učenja, temveč tudi pomembni središči družabnega življenja, kjer se tkejo vezi med generacijami in kjer slovenski jezik ostaja živ del vsakdanjika. Skrb za jezik in kulturo je skupna odgovornost in hkrati dragocena naložba v prihodnost Porabja.

PODELITEV PRIZNANJ

FERENC SÜTŐ

Center za narodnostno pedagoško izobraževanje je 10. junija v slavnostni dvorani Lajosa Kossutha pri vladnem uradu Županije Pešta podelil

nagrade državnih narodnostnih tekmovanj za šolsko leto 2025/2026. Slovenski narodnostni učenci so prejeli priznanja v II. kategoriji državnega narodnostnega tekmovanja osnovnošolcev iz slovenskega jezika in književnosti, v kategoriji poznavanja slovenske narodnostne kulture ter v II. kategoriji spletnega tekmovanja iz slovenskega jezika za pripadnike slovenske narodne skupnosti. Nagrade sta podelila Sándor Brassófi, predsednik urada za izobraževanje, in Agota Kállay, vodja oddelka centra za narodnostno pedagoško izobraževanje urada za izobraževanje. Nagrajencem sta čestitala tudi Karel Holec, slovenski zagovornik v madžarskem parlamentu, in dr. István Péter Kondor, predsednik Državne slovenske samouprave. Mentorica učencev je bila Beáta Sáfár-Bajzek.

Zmagovalci državnega narodnostnega spletnega jezikovnega tekmovanja:

1. mesto: Lilla Bajzek
2. mesto: Larissza Nagy
3. mesto: Szofia Anna Bajzek

Zmagovalci državnega narodnostnega tekmovanja osnovnošolcev iz slovenskega jezika in književnosti:

1. mesto: Zsófia Mizser
2. mesto: Fedor Covs
3. mesto: Hanna Wachter

Iz slovenskega narodopisja:

1. mesto: Annabel Grebenár
2. mesto: Laura Cserkúti

PRIDELAVA PŠENICE: KMETJE DELAJO BREZ ZASLUŽKA

Pridelava pšenice se kmetom vse manj izplača. Na dnevu pšenice v Rakičanu je agrarni ekonomist Črtomir Rozman jasno povedal: »Če pogledamo zgolj številke, je odgovor na vprašanje, ali se danes izplača sejati pšenico, precej preprost: ne, ne izplača se.«

VIDA TOŠ

Letošnja sezona bo po njegovih ocenah ena tistih, ko bodo stroški pridelave zelo verjetno presegli odkupne cene. To pomeni, da številni kmetje ne bodo pokrili niti svojega dela, kaj šele da bi ustvarili dobiček. "Strogo gledano po ekonomskih kriterijih bi bil odgovor

na vprašanje o ekonomski upravičenosti pridelave pšenice negativen," pravi Rozman in dodaja, da takšne razmere dolgoročno vodijo v stagnacijo pridelave.

Stroški rastejo, cene padajo

Razlogi za takšno stanje so večplastni. Na eni strani so vse višji stroški, predvsem za gorivo in gnojila, na drugi pa cene pšenice, gledano dolgoročno, padajo. Kot pojasnjuje Rozman, je to značilnost celotnega kmetijskega sektorja. Tehnološki napredek in globalni trg sicer povečujeta pridelke, a hkrati pritiskata na odkupne cene. Dodatno breme predstavlja tudi sprostitvev uvoza ukrajinskega žita na evropski trg, kar še povečuje konkurenco in znižuje cene. Kmetje se na takšne razmere sicer odzivajo, a precej zadržano, je povedal Rozman. Analize namreč kažejo, da padec cene pšenice res pomeni tudi manj posejanih površin, vendar je ta odziv razmeroma majhen. Ob enoodsto-

tnem padcu cene se površine zmanjšajo za približno 0,21 odstotka.

Manj kmetij, manj površin

Poleg cen na pridelavo vplivajo tudi širši procesi na podeželju. Število kmetij se zmanjšuje, prebivalstvo se stara, vse več površin pa se opušča ali prehaja v roke večjih pridelovalcev. Podatki tako kažejo, da v Sloveniji pšenico prideluje okoli devet tisoč kmetij. Takšna razdrobljenost dodatno otežuje ekonomsko učinkovitost. "Več kot štiri tisoč kmetij ima manj kot hektar pšenice," opozarja Rozman, kar pomeni, da gre pogosto za manjše, dopolnilne pridelave, ki težko konkurirajo večjim sistemom.

Kmetijska politika pod ostrimi kritikami

Rozman je bil posebno oster do skupne kmetijske politike Evropske unije. Po njegovem mnenju trenutni sistem ne zagotavlja osnovnega cilja – prehranske varnosti. "Skupna kmetijska politika Evropske unije je kriminalno napačna že nekaj let," je bil neposreden. Opozarja, da bi popolna prepustitev trgu pomenila koncentracijo pridelave na nekaj velikih kmetijah, medtem ko bi številne površine ostale neobdelane. To pa bi imelo resne posledice za samooskrbo. Po njegovem je nujen temeljit razmislek o tem, kako kmetijsko politiko prilagoditi realnim razmeram na terenu. "Če bi vse prepustili trgu, bi imeli nekaj velikih kmetij in ogromno zaraščenih površin," opozarja.

Iskanje rešitev ni preprosto

Možnosti za izboljšanje razmer sicer obstajajo, a nobena ni preprosta. Med ukrepi Rozman omenja proizvodno vezana plačila ter zmanjševanje stroškov pridelave,

denimo z novimi načini obdelave tal. Ena od možnosti je tudi boljše upravljanje skladiščenja in prodaje, a so takšne rešitve povezane z visokimi stroški in negotovimi rezultati. Kljub temu ostaja ključno vprašanje, kako zagotoviti, da bo pridelava pšenice v Sloveniji sploh še ekonomsko vzdržna. Odgovor nanj pa ne bo enostaven – zahteval bo tako spremembe politik kot tudi prilagoditve na ravni kmetij.

Med številkami in realnostjo

Dan pšenice v Rakičanu je še enkrat pokazal razkorak med teorijo in prakso. Čeprav je pšenica osnovna prehranska poljščina, njena pridelava za mnoge kmete namreč postaja vse manj smiselna. In prav v tem je največji paradoks: pridelujemo hrano, ki jo nujno potrebujemo, a tisti, ki jo pridelajo, od nje vse težje živijo.

»ZNAM, KA HASEK DELAM, VEJ PA NIKA OSTANE ZA MENOV«

»Spoštovani gospaud Mukič! Leko bi mi pomagali dobiti Slovenske pa Porabske koledare, šteri mi eške falijo iz zbirke?« Tak me je na začetki letošnjoga leta v elektronskom pismu proso Stanislav Sraka iz prekmurski Böltinec, šteroga sem te eške nej dobro pozno.

-DM-

FOTO BARNABÁS PESTI

V privatnom držinskem arhivi smo rejsan najšli knige, štere je isko, pomagali pa nam so na uredništvu novin Porabje tō.

Stanko mi je sledik ovado, ka má doma več gezero knjig pa drügi publikacij, štere so povezane z nekdešnjov Slovenskov krajinov – gnešnjim Prekmurjom pa Porabjom. Največ vredne med njimi so gvüšno cerkvene knige v staroj prekmurskoj knjižnoj rejči, štere so vödali pred več kak dvejstau lejtami.

Zbiratelski začetki

Stanislav Sraka me je kisnej pazuvo na svoj dom v Böltincej, gde sem rejsan leko vüdo njegve visike police, pune s knjigami. Oprvim je iz omara

Stanislav Sraka iz Böltinec pravi, ka se med drügim vörskomi tiski leko zavalimo, ka se je prekmurska rejč gordržala.

vövzeu eden album. »Že v drügom ali tretjom klasi osnauvne šaule sem začno zbérati znamke s stari pisem pa razglednic. Tau je gratalo moja strast,« je začno pripovejdati zbiratel. »Za indašnje prekmurske knige pa sem se začno bole brigati, gda smo 1995. leta za svetek nauve böltinske občine želeli dolaučiti 17. augustuš, datum veukoga prekmurskoga zborovanja v 1919. leti. Gda sem vküppostavlo argumentacijo za občinski tanač, sem se v sobočkoj knjižnici oprvim srečo z Novinami Jožefa Klekla starejšoga pa stari tiskom. Te sem leko zaistino vüdo, ka vse so naši starci že napravili.«

Od tistoga mau naš sogovornik zagrejto zbéra stare prekmurske knige. »Trnok malo je je ostalo pri lidaj. Zatok največ dobim od antikvariatov, zvekšoga iz Ljubljane, ali če se kaj pokaže na dražbaj ali v katalogaj. Ništerni antikvariat mi dejo fejst na rokau: če kaj najdejo, oprvim pozovéjo Narodno in univerzitetno knjižnico, te sobočko knjižnico pa muzej, štrti v redej pa sem že ge.«

Stari tisk zvekšoga vörski

Böltinski zbiratel pravi, ka so v njegovoj zbirki največ vredni izvodi Nauvoga zakona v prekmurskom knjižnom geziki, fundamentalnoga dela literanskoga farara Števana Küzmiča. »Mam en segment drüge izdaje, štera je bila nadruknivana 1817. leta v Požonji, ranč tak pa mam edno dobro ohranjeno tretjo izdajo iz 1848. leta. Rad sem, ka

Zvün indašnji prekmurski knjig pa zgodovinskoga gradiva o Slovenskoj krajini böltinski zbiratel rad küpi kakšo lejpo šak tablo tō.

sem že najšo človöka, šteri má en izvod prve izdaje iz 1771. leta. Zdaj ga malo nagučavam.«

Stanislav Sraka je vküppaubro en par starejši izvodov katoličanjske Knige molitvene Mikloša Küzmiča tō, štero so oprvim vödali 1783. leta in je bila 27-krat nadruknivana. »Eden ponatis iz 1942. leta je moja mama cejli žitek držala kak molitveno knigo na svojoj naučnoj omarici. Tau mi je trnok dragi spomin.«

Böltinski zbiratel je daubo ništerne izvode prekmurske periodike z začetka 20. stoletja ranč tak. »Mam na priliko prvo numero vörskoga mejsečnika Marijinoga lista iz 1904. leta, depa ništerne starejše izvode letopisa Kalendara Srca Jezušovoga tō. Tau so tiste publikacije, štere je največ lüdi mejlo, pa štere so največ pomagale gordržati naš materni gezik.«

Takšo pa se je prej ranč tak zgaudilo, ka je böltinski zbiratel edno knigo na drügoj strani oceana najšo. »Ta mala kniga se zové Hodi k oltarskomi svestvi, 1923. leta go je vödau Jožef Klekl. Nejvedoč sem go najšo na interneti, ranč ljubljanski antikvariat so nej znali za njau. Knigo sem lani daubo direktno iz Merike, eden Prekmurec go je tam svojoma nečaki dau kak fermanski boter. Ta informacija je v njej napisana tō. Nej je bilau léko, steli so, aj carino plačam.«

Brošure, zemljevidi, letopisi

Stanislav Sraka v svojoj zbirki drži kauli tri gezero publikacij, med njimi novejše tiske. »Zbérám staro zgodovinsko gradivo, povezano s Slovenskov krajinov, najbolje o priklüčtvi Prekmurja k ostaloj Sloveniji. Mam edno originalno brošuro, štero je dr. Matija Slavič vödau 1919. leta, v cajti mirovne konference v Pariži. V toj je s statistikov dokazo, ka v Prekmurji pa Porabji večinsko Slovenci živémo.«

Böltinski zbiratel je veseli te tō, če najde kakši stari zemljevid (térkép). »Mam edno napo iz 1919. leta, na šteroj se za Prekmurje pa Porabje eške nüca ime Slovenska krajina. Drügi takši je zemljevid Petra Kozlera iz 1853. leta, na šterom je zamerkan, ka je naša krajina slovenska zemla.«

Böltinski zbiratel má trnok dosta publikacij iz zdajšnjoga časa ranč tak, vse tau drži lepau sortérano v glažojnatni omaraj. »Zbrau sem vnaugo knjig od klüčni prekmurski pesnikov pa pisatelov, zvün toga pa vse kaj takšoga, ka je povezano z ljudskov tradicijov, pesmimi pa folklorov. Zbérám letopise Stopinje, Zbornik soboškega muzeja, Evangeličanski koledar pa eške dosta drügi.«

Pravi zbiratel najde vse

Nika posabnoga v zbirki Stanislava Srake so slovenski stripi (képregények). »Tau mi je ranč tak edna veuka strast, če rejsan je toga tak dosta, ka samo reprezentativno zbirko leko mam. Moja specializacija pa je poznani prekmurski ilustrator Miki Muster, šteri je lani emo stauto oblejtnico rojstva. Od njega se mi je posrečilo vküppobratiti trnok dosta stripov in kaj drügoga.«

Stanko Sraka že več kak pettresti lejt živé v Böltinci, ovak je doma iz bližanji Renkovec. »Moj dejdek je biu kupinar, moj oča je napravo kupinarsko klonjo na picikli, s šterim zdaj moj sin gorstaupi kak kupinar pri böltinskoj folklori.« je o držinskoi tradiciji povödo zbiratel. »Vse zbérám, na priliko stare škéri ali indašnje vöre. Šaki pa so prišli kak edna ideja, gda sem med slüžbenov potjauv v polskom Krakovi vüdo tablo za tri igralce. Kama koli sem potom toga üšo, sem si küpüvo šake, od Jeruzalema prejk Vogrske do Rige, od Grčije do Rome. Pá sem si najšo eden hobi.«

Stanislav Sraka za en malo odide v penzijo, zatok vüpa, ka de malo več časa emo za svoj hobi. Tau tō planéra, ka gnauk napravi edno razstavo iz svoje zbirke. »Ne zapravlam peneze po krčmaj, ne špilam igre na srečo. Spravljam se s svojim hobinom, šteri je moja strast. Znam, ka s tem hasek delam. Vej pa nika donk ostane rodovom, šteri pridejo za menov.«

DVAJSTI LEJT ČAJANKE POD VADARSKOV LIPOV

Lipa je sigdar mejla drügo simboliko v različnij stoletjaj, liki tej njeni simboli so sigdar kazali na kakšo prijaznost pa milino. V antičnij časaj, kda je bilau Rimsko cesarstvo, je bila lipa simbol pajdaštva. Sledkar je bila v Evropi simbol ženske miline, lepote pa sreče, ranč tak simbol zakonske lübezni.

AKOŠ ANTON DONČEC

Stara germanska lüdstva so mejla pogansko boginjo lübezni, lepote pa plodnosti, štera se je zvala Freja. Njeno sveto drejvo je lipa.

V srejdnom veki (középkor) je gratala lipa drejvo svetoga Düja, štera predstavlja obrambo pa čast do Device Marije. V vogrskij šegaj je lipa simbol ozdravljenja, mirá pa tistoga mesta, gé živejo dobri düji. Piti lipov tej ali čaj pomiri človeka pa zmenkša stres.

Gnes je lipa simbol slovenskoga naroda, kà ma globka korenjá v staroj slovnskoj mitologiji. Lidje starij slovenskij vesi so vküp prišli pod lipov, se pogučavati pa so meli pod njenov krounov djilejše, včasik so plesali ali talali pravico. Stari slovenski knezi pa birouvi so sejdli pod lipov pa so njim tam prisegali podložniki (alattvalók). Stari Slovani so vörvali, ka nji lipa brani hüdiij düjov pa gronske strejle, pri naša obilnost pa zdravje. Kda se je zbüdila narodna vejst Slovincov, ali so bili pod oblastjov sovražnika (zlasti v bojni), so lidje dostakrat lipe sadili, ka bi vöpokazali svojo slobodo pa slovenstvo.

Vadarci na Goričkom so tak prijazen pa pomirjevalni kraj, kak če bi spili šalico dobrega lipovoga teja. Pri gasilskom dau mi je ena stara lipa, gé že dvajsti lejt majo Čajanko. Čajanka je takšo druženje, gé pi gejo čaj (tej) pa malo kaj gejo, zmejs kda majo kulturne prireditve (inda je bilau štenje, muzika ali ples).

Vadarsko čajanko organizejra kulturno društvo vesi Lipa. Zatok, kà tau drejvo simbolizejra ešče vrejdnote, se zové društvo po tom drejvi. Biu je eden Vadarčar, šteri je povezan z našim Porabjom, šteri je dosta delo za slovenstvo na Vogrskom pa za prekmörski gezik. Un je biu Jožef Sakovič, šteri je pokopan na cintori na Dolenjom

Skupno popejvanje vsej nastopajočij

Seniki (na vadarskom brütofi pa je očuvan grob njegovoga oč Matjaža). Jožef Sakovič je biu mauder pa čeden človek, dober predgar pa odličn pisatelj, šteri bi lejko biu zgled za gnešnje generacije, ka malo jih je bilau, šteri so znali v tak lej pom, gladkom pa tekaučom prekmörskom geziki pisati kak un, šteroga gnes itak razmejo nej li pri nas v Porabji, liki v Prekmörji tuj.

Vadarci gnes itak pokažejo, ka so vrejdn spomina na velkoga Sakoviča. Jubilejna Čajanka z dosta gosti je pokazala, kakšo kakovostno (minőségi) pa vrejdnno druženje lejko organizejrajo Vadarčari, štero ma ekstra mesto v njigvij srcaj.

Gostom navadno ponüjajo lipov tej pa ešče lipov liker tuj, zmejs kda njim pripravijo takši prausen obed pa vse okinčajo z lipovim cvetjem. Prišo je na druženje žipan občine Püconci (Vadarci spadajo pod tisto občino) gospaud Uroš Kamenšek, šteri je ovak z sausednij Bodonec. Pozdravo je goste »pod mogoučnov vadarskov lipov«, štera je ešče rejsan nej tak stara, dapa je že dugo lejt »center srečavanja«, gé vküp pridejo lübiteli kulture, šterim je važno očuvati tradicije pa šege našij krajov. Vö je postavo, ka je bilau na Čajanki dote gamau že skur dvejstau nastopov! Prišli so nastopati tisti, šteri radi majo, ka delajo, majo radi pesem, ples, zatok v té namen, za tau druženje namenjajo svoj fraj čas. Za toga volo je žipan iskreno (öszintén) hvaležen vsem, šteri očuvajo erbijo tej krajov pa s tem očuvajo njino identiteto. Etak je mogauče povedati, ka smo vsi mi, šteri tü živemo med Mörov pa Rabov, ponosni (büszkék). Ekstra so lejko ponosni Goričanci, kà so Vadarci na Goričkom.

Prvin, liki je žipan Kamenšek pozdravo goste, je nastau po znani cimbalist Andi Sobočan. Un je biu prvi v Sloveniji, šteri je napiso knigo za včenje, kak lejko igramo na cimbalaj, štere so ovak zahtejvno glasbilo (nehéz hangszer). Žipan je pripovedo zgodbo, ka je Andi kak ledičen dečko prišo v Vadarce pa tam najšo svojo baukšo polovico (ženo), tau pa je dalo ešče zagon njegovoj muzikantnoj karieri. Če bi se pa tau nej zgodilo, pravi žipan Kamenšek, mogauče Andi nigdar nej bi prišo na Čajanko.

Nastaučila je domanja vadarska skupina Družina poje, v šteroj spejvajo vsi člani od držine Krenos.

Prišla sta brat pa sestra Lara pa Lukas Gumilar, šteriva sta z bližnij Radovec, liki gnes živeta v Martjancaj na Ravenskom. Njiva sta praviva talenta (tehetségék). Lukas igra na harmoniki, zmejs kda Lara spejva. Lukas ma moudro podobu (megjelenés) pa fajn humor.

Drügi talent, šteri je nastau po na druženjij, je biu Mark Moršič. Mark je fejst mladi, liki je igro na fejst velkoj harmoniki, štero je nej bilau lejko v rokaj držati!

Znaše bližine so prišli v Vadarce člani KUD Goričko Gornji Petrovci pa DU Šalovci – pevska skupina Mavrice. V Vadarcaj majo ešče risalsko cerkev, njeni pevci pa so z verskimi pesmami nastaupali, dapa té so ovakše od običajnij cerkvenij pesmi. Nekak takše so, kak popularna muzika.

Predsednica kulturnoga društva Lipa Milena Žilavec je pravla za Radio Monošter, ka radi bi pozvali Porabce tuj na vadarsko Čajanko. Vüpa, ka do tau čüli Porabci, šteri poslušajjo Radio Monošter pa do dobili volau se pridružiti Čajanki.

OD SLOVENIJE ...

Vlada razveljavila ukrepe proti Izraelu

Vlada premierja Janeza Janše je razveljavila ukrepe prejšnje vlade Roberta Goloba proti Izraelu, vključno s prepovedjo izvoza in uvoza vojaške opreme. Na obrambnem ministrstvu ocenjujejo, da prepoved ni bila potrebna, saj področje že urejajo zakonodaja in evropska pravila. Odpravili so tudi druge ukrepe, med njimi razglasitve nekaterih izraelskih predstavnikov za nezaželene. Po navedbah vlade želijo spet vzpostaviti politični dialog in okrepiti sodelovanje z Izraelom, hkrati pa spoštovati mednarodno pravo. Izraelski zunanji minister je odločitev pozdravil, v stranki Levica pa so potezo ostro kritizirali in jo označili za politično ter moralno napako.

Silovito neurje s točo povzročilo obsežno škodo

Neurje z močnim vetrom, nali-vi in točo je minulo sredo povzročilo veliko škodo v več delih Slovenije, najbolj prizadeti sta bili občini Komenda in Cerklje na Gorenjskem. Po podatkih uprave za zaščito in reševanje je bilo poškodovanih več kot 150 objektov, od tega več sto v Komendi. V Cerkljah na Gorenjskem je neurje v pasu, širokem nekaj sto metrov, močno poškodovalo predvsem območji Zaloga in Lahovč. Odkrivalo je strehe, rušilo objekte in uničilo kmetijske pridelke, ponekod je točo nanese tudi do pol metra visoko. Poškodovanih je več kot 30 objektov. V Komendi in okolici Kamnika so intervencijske ekipe odpravljale posledice vetroloma, poplavljenih kleti in izpadov elektrike. Na terenu je bilo več kot 160 gasilskih ekip, ki so pomagale tudi pri začasni sanaciji objektov. Močno neurje je zajelo tudi dele Škofje Loke in severovzhodne Slovenije. Na Ptujskem in v Halozah je toča povzročila veliko škodo v kmetijstvu, ponekod uničila večino pridelkov in poškodovala vinograde. Gasilci so posredovali zaradi odkritih streh, podrtih dreves in zalitih objektov.

DAN PEDAGOGOV V MONOŠTRU

MARTIN MLINARIČ

Prvo nedeljo v juniju na Madžarskem tradicionalno praznujemo dan pedagogov. Ob tej priložnosti je v Monoštru potekala slavnostna podelitev priznanj učiteljicam in učiteljem, ki s svojim delom pomembno prispevajo k razvoju izobraževanja v mestu. Med letošnjimi nagrajenci je bila tudi pripadnica slovenske skupnosti *Ágnes Tonweber*, ki ji je svet občine Monošter podelil priznanje za javno šolstvo v Monoštru (*Szentgotthárd Közok-*

tatásáért Díj). Nagrado je prejela kot znak priznanja in spoštovanja za večdesetletno vestno in predano delo na področju javnega šolstva. *Ágnes Tonweber* se je rodila v Monoštru. Leta 1987 je diplomirala iz matematike ter slovenskega jezika in književnosti. Pedagoško pot je začela že leta 1986 na takratni 2. osnovni šoli v Monoštru, danes Osnovni šoli Sveti Gotard (nekdanji OŠ Széchenyi), kjer poučuje še danes. V želji po nenehnem strokovnem izpopolnjevanju je leta 1992 pridobila dodatno usposobljenost s področja informatike, leta 1998 naziv skrbnice računalniških sistemov, leta 2008 pa še kvalifikacijo za poučevanje rimskokatoliškega verouka. Njeno delo zaznamujejo strokovnost, natančnost in visoki pedagoški standardi. Znana je po svoji predanosti učencem, doslednosti ter prizadevanju za kakovostno izobraževanje. Pomembno vlogo ima tudi pri razvoju šole, zlasti pri merjenju in ocenjevanju znanja ter spodbujanju nadarjenih učencev. Ob prejemu prestižnega priznanja ji iskreno čestitamo in se ji zahvaljujemo za dragocen prispevek k vzgoji in izobraževanju številnih generacij mladih ter za njeno dolgoletno delo v korist slovenske skupnosti in šolstva v Monoštru.

OBISK RAZVOJNE AGENCIJE SLOVENSKA KRAJINA IN ČASOPISA PORABJE

MARTIN MLINARIČ

V okviru učne ure Spoznavanje slovenstva so dijaki, ki se učijo slovenščino, obiskali Razvojno agencijo Slovenska krajina in uredništvo časopisa Porabje. Namen obiska je bil spoznati pomembne ustanove slovenske narodne skupnosti na Madžarskem ter izvedeti

več o njihovem delovanju. Čeprav učni načrt predvideva spoznavanje slovenskih ustanov, je učenje o njih iz učbenikov lahko precej suhoparno. Zato smo bili veseli priložnosti, da smo jih obiskali osebno in informacije pridobili neposredno od zaposlenih.

Najprej smo obiskali Razvojno agencijo Slovenska krajina, kjer sta nas sprejela Tamás Kovács in Noémi Illés. Predstavila sta nam svoje delo, vsakodnevne naloge ter projekte, ki jih agencija izvaja. Poleg Vzorčne kmetije smo spoznali tudi različne dogodke, med njimi projekt MAJ, ki ga mnogi dijaki že poznajo, saj pri njem sodelujejo že več let. Zaposlena sta nam predstavila tudi sodelovanje agencije s slovenskimi partnerji in številna srečanja s predstavniki Slovenije. Dijake sta spodbudila k učenju slovenščine, saj agencija v prihodnosti potrebuje nove sodelavce, ki obvladajo slovenski jezik.

Nato smo obiskali uredništvo časopisa Porabje, kjer nam je glavna urednica Nikoletta Vajda-Nagy predstavila zgodovino in pomen časopisa za porabske Slovence. Nekateri dijaki časopis že dobro poznajo, saj so v njem že objavljali svoje prispevke, predvsem v prilogah Mlado Porabje in Porabske litere. Ob obisku smo spoznali, kako pomembna je pisana beseda tudi v današnjem digitalnem svetu. Številni bralci še vedno radi berejo novice in prispevke v svojem maternem jeziku, zato je pomembno, da se ta tradicija ohrani tudi za prihodnje generacije. Obisk obeh ustanov je bil zelo poučen in zanimiv. Dijaki smo dobili vpogled v delovanje organizacij, ki pomembno prispevajo k ohranjanju slovenskega jezika, kulture in identitete v Porabju. Upamo, da bomo tudi v prihodnje imeli priložnost obiskati druge pomembne slovenske ustanove v Porabju, kot so Radio Monošter, muzeji ter televizijska oddaja Slovenski utrinki. Tako bomo lahko še bolje spoznali delo organizacij, ki skrbijo za ohranjanje slovenske skupnosti in njene bogate kulturne dediščine.

SKUPINA ZVEZDICE NA IZLETU

ROMANA TRAFELA,
VZGOJITELJICA ASISTENTKA

Skupina Zvezdice iz monoštrskega vrtca se je 9. junija odpravila na prvi izlet v Slovenijo.

Avtobus nas je popeljal do majhnega, vendar čudovitega živalskega vrta Sikaluzoo. V prelepi naravi smo si ogledali veliko različnih živali, kot so opice, lemurji, lame, krave, želve, prerijski psi, papige, zajčki, pavi, kapibare, kenguruji, koze in mnogo drugih. Otroci so jih z zanimanjem opazovali, nekatere so lahko tudi pobozali in se bližje spoznali z njimi.

Posebno doživetje je bilo hranjenje živali, kar je pri otrocih vzbudilo veliko veselja in navdušenja. Zanimiv je bil tudi ogled terarija, saj smo videli veliko različnih kač, kuščarjev, pajkov, rib in tudi krokodile.

Naš dopoldan v živalskem vrtu je bil poln raziskovanja, druženja in dobre volje. Otroci so domov odnesli veliko novih spoznanj in spominov. Za to čudovito izkušnjo se iskreno zahvaljujemo Zvezi Slovencev na Madžarskem, ki nam je omogočila izlet in otrokom pričarala dan, poln novih doživetij.

MALČKI IZ VRTCA SAKALOVCI NA IZLETU V SLOVENIJI

ROMANA TRAFELA,
VZGOJITELJICA ASISTENTKA

8. junija smo se otroci in vzgojiteljice iz vrtca Sakalovci z avtobusom odpeljali na izlet v Slovenijo. Obiskali smo ekološko socialno kmetijo Korenika v Šalovcih. Razdelili smo se v dve skupini. Prva skupina

se je udeležili kulinarčne delavnice, kjer so otroci pripravljali pirine rogljičke. Vsi otroci so dobili predpasnike, nato pa smo gnetli in valjali testo ter oblikovali rogljičke. Nekaj smo jih nadevali z domačo slivovo marmela-

do, nekaj pa posipali z naribanim sirom. Druga skupina se je z gospo Mihaelo podala na zeliščni vrt, kjer smo spoznavali različna zelišča, jih vohali in iz njih pripravili osvežilen napitek. Po menjavi skupin nas je gospa Sanja peljala na ogled živalskega parka, kjer smo opazovali, božali in hranili živali. Videli smo konja, krave, kokoši, peteline, goske, račke, zajčke, ovce, koze in prašiča. Otrokom so bile najbolj zabavne koze in ovce, ki so jih hranili s kruhom, ter prašič Srečko, ki je ril po blatu. Po ogledu živalskega parka smo se vrnili na kmetijo in po dobrem kosilu poskusili še rogljičke, ki smo jih sami pripravili. Bili so odlični.

... DO MADŽARSKE

Ministrska pooblaščenka odgovorna za preoblikovanje javnih medijev

Ministrska pooblaščenka je odgovorna za preoblikovanje javnih medijev – je v objavi na Facebooku sporočil minister, odgovoren za družbene odnose in kulturo. Zoltán Tarr je napisal, da bo to nalogo opravljala Judit Grósz. Minister je pojasnil, da je zagotavljanje svobode medijev izjemno pomemben korak pri vrnitvi k demokraciji in evropskim vrednotam po skoraj dveh desetletjih nenehne širjenja centralizacije. To še posebej velja za javne medije, ki jih je skozi leta ujel v svojo mrežo Orbánov stroj širjenja laži. Judit Grósz ima več kot 25 let izkušenj na vodstvenih položajih na področju medijev, telekomunikacij in tehnološkega sektorja. Na položaju namestnice generalnega direktorja, odgovorne za digitalna področja pri RTL Madžarska, je zgradila digitalno platformo, ki je preoblikovala domači trg pretočnih (streaming) vsebin. Po mnenju Zoltána Tarra ima nova ministrska pooblaščenka posebno široko strokovno znanje o delovanju medijskega trga, institucionalni preobrazbi medijev in odločitvah na podlagi podatkov.

Minister podaril svojo plačo Fundaciji za pomoč nedonošenčkom in novorojenčkom

Gospodarski in energetske minister István Kapitány je celotno ministrsko plačo podaril Fundaciji za pomoč nedonošenčkom in novorojenčkom. To je sporočil na Facebookovi strani in v videosporočilu omenil, da je več kot štiri desetletja delal v mednarodnem gospodarskem sektorju. Na Madžarskem je začel mednarodno kariero in bil odgovoren za delo več deset tisoč trgovskih enot in več sto tisoč zaposlenih v 85 državah. Še večja naloga zanj pa je tista, ki so mu jo volivci zaupali letos spomladi. „Tukaj sem, ker želim nekaj vrniti državi, kjer sem odraščal in kjer sem delal v prvi polovici svoje kariere. Vračati skupnosti, v kateri so me vsakič, ko sem se vračal, pozdravili z nasmehom in lepo besedo. Državi, brez katere ne bi mogel zdaj stati tukaj pred vami. Zaupanje, ki sem ga prejel, bom povrnil z delom. In v okviru mojega dela bodo vse moje odločitve jasne in pregledne,« je dejal minister.

JAJ, KAKŠA NEVOLA ME JE DOJŠLA

Pondelek je friško prišo. Gabor se je prebūdo prle, kak je sunce začnilo svetiti skouz moutno okno v künjo. En čas je prestaplūvo, te si je pa zgučo:

»Jaj, kakša nevola me je dojšla. Juliš sam obečo, ka pridem. Trejza bi se rada rejšila Števana, Števan pa itak vseposedi nos fcuj drži; gé trbej pa gé nej.«

Tak je v spodnji lačaj sé pa ta po künji prstaplūvo, odpro dveri, zato ka je začūjo, ka maček po njij škraba, in da je že domanje lače v rokaj držo, se je zgledno na vōro.

»Jaj, za trifrtale vōre ide bus.«

Mački je vlejo mlejko, sebi pa vrezu falat krūja, te se je pa začno spravlati. Mujvo se je, se obrijo in si na sebé svetešnji gvant gor potegno.

Na panaufi je en čas na stolici sejdo, te sta pa prišli fcuj dvej domanji ženski.

»Gabor, ideš v varaš? Kaj lejpoga ščeš kŭpiti?«

V tistom so zacvilile brenze na Števanovom biciklini, in nej ka bi se bar poklonokak se sakšomi človōki šika, je fejst na glas pravo:

»Kakši kipŭvat! K lubici ide!«

Ženski sta se na glas zasmeljali, ena je pa pravila:

»Gabor, ka istina? Vej si pa ti žensk nikdar nej kaj bole gledno.«

»Ka te briga, Števan, kama jaz idem. Rajši si bole ti svojo Trejzo pazi!«

Ženski sta se pa, zatou ka sta nej mogli vōrvati, ka de eti v toj maloj ŭtici leko tou gojndno grato takši lejpi špajs, na glas zasmeljali, in da je ena ščela nika praviti, se je pred njimi stavila velka busova škatŭla.

Juliš je že tam sejdla. Kavō pa šŭtemenj je mejla pred seboj, in nej sta si ešče dala dobro roke, že je dekla njemi glij takše na sto postavila.

»Aj, kak ste prijazni, gospa Juliš,« je komaj vōzdjeclou Gabor, da so njemi v glavi ešče skakale slike gnešnjega zranka.

»Kak ste pa gnes lepou vrejđ vzeti, gospoud Gabor,« ga je povalila Juliš in ga prejla za rokou. »Tou najprle ta potrošiva, te va pa šla malo po varaši. Če de se nama kaj povidlo, si tou kŭpiva, če nemate nika prouti.«

Rejsan se je tak zgoudilo. Eno par bout sta obhōjdlā, v enoj se je pa Juliš samo naednouk oglasila:

»Če nete meli nika prouti, bi vam jaz eno srakico kŭpila. Z dobre vole. Ka mi je z vami tak lepou.«

Njene oči so se zaiskrile in že je v rouki držala lejpo kockasto srajco.

»Ta de vam gvŭšno dobra.«

Gabori se je vse tak friško godilo, ka je nej mogo do rejči priti. Samo je kumo, ka njemi je prav in vse, ka je Juliš pravila, se njemi je tak fajndlo, ka bi go najrajši stisno k sebi. Ali je tou nej trbelo, zato ka je Juliš, da je na gasi srakico vōplačala, stoupila k njemi, ga v oči poglednila in ga stisnila k sebi.

Aleksander Ružič

»Ešče mava do busa dobre pou vōre. Šor nama pa zdaj ... ti ...kŭpiš.«

Reči so njemi sigdar bole gvŭšne gračŭvale, te je pa Juliš poglednila na vōro.

»Ja, bus ma zdaj že friško priti. Če boš dopŭsto, se mo s tebov pelala. Prouti večeri eden nazaj v varaš pela.«

Gabori je zdaj sapa stanila.

»Ka s toga vō pride. V mojo zamazano ižo bi takša lejpa gospa šla? Pa ka ta Števan in Trejza ...«

»Ne skrbi, Gabor, jaz sam tŭdi na vesi gorrasla, pa znam, ka je tam nej bilou nikdar kaj fejst gospočko. Sploj ... če pri iži nega ženske.«

»A, tak maš,« je pravila Juliš, da je poglednila ta po razmetanom dvorišči.

S praga se je zagno pod Gaborove noge maček, njeva sta pa friško stopila notri. Gaborovo tejlo je trepetalo kak šiba na vodej in sigdar bole je vpamet jemao, kak ma vse zamazano in razmetano.

»Juliš, sram me je!«

»Nika se za tou ne brigaj,« se je najpre dojvsela za sto, te pa naednouk pravila:

»Če nemaš nika prouti, ti malo, dokeč mi nede trbelo na bus iti, kaj vred vzemem. Ti pa tačas v šparati zakŭjri, ka sva že oba lačniva.«

Čas se je za Gabora stavō. Takše sreče si je nej nikdar mogo predstavlati. Künja je bila sigdar lepše vrejđ vzeta in s šparata je

začnilo dišati po pečenom mesej.

»Tou je mogla s sebov prnesti ... zmrznjeno,« se je spitavo Gabor in gledno, kak njegva künja sigdar lepša gračŭvle.

Da je na lepou pogrñjenom stouli bilou vse kreda, so se v künjo odprle dveri:

»Što vrag bi si pa tou mislo,« je kak v podvdardjeni cvek obstano na künjskom pragi Števan. Malo se je prestoupo, in da je Gabor ščeō nika praviti, je Števan zaloputno z dverami, Juliš pa je pravila:

»Te človik je pa nikši čemerasti. Je tou kakši tvoj pajdaš?«

Gabor se je odloučo, ka Juliš vse dojpojev, kak je kaj on s Števanom in Trejzov. Pomali sta obed ta spravlati, te so se pa v künjo ešče ednouk odprle dveri:

»Dober den, Boug daj!«

Juliš je včasi gorprišla, ka se godi in friško pravila:

»Vi ste najbrž Trejza. Tŭj si pri nama doj sedite,« je stanila in potegnila vō od stola štokrlin.

»Aj, ... jaz sam samo telko prišla, ka sam Gabori prnesla par lejpi prplov,« je s trpetastim glasom pravila, z velikimi očami friško vse doj pošarcala Juliš, te pa za sebov friško zaprla dveri in odišla.

Gabor je od nevoule trpeto, Juliš pa je djala:

»Nika te naj ne briga, ka sta teva prišla. Mené bi moglo biti sram, ka sam tak v té lejpi veški svejt notri vdarila. Malo so mi spomini odišli nazaj v tisti čas, da smo se ešče kak deca po cesti pa po grmovdji naganjali. Vesela sam, ka sam po dugom časi pa malo na vesi bila. Znaš, kak mi je mrou mož, sam skoron nika nej vō z varaša ojdla ali pa kama dale. Zvŭn k doktoru.«

Gabor go je samo prek stola z velikimi očami gledno, ali ga je tou na konci vseeno genilo:

»Zvŭn k doktoru.« si je pri sebi ponouvo in znouva pogledno proti Juliški, ta je pa dale pravila:

»Bus de friško tŭ. Ešče se malo té čas sé pa ta po künji obrnem in za nama pospravim,« se je zdaj stisnila k njemi in s prosečimi očami pravila:

»Ti si edini človik, s šterim mi je fajnd, zatou te lepou prosim, ka bi šou gnes z menov.«

Gabor je vido v njeni očaj eno skrb. Stisno go je k sebi in včasi pravo:

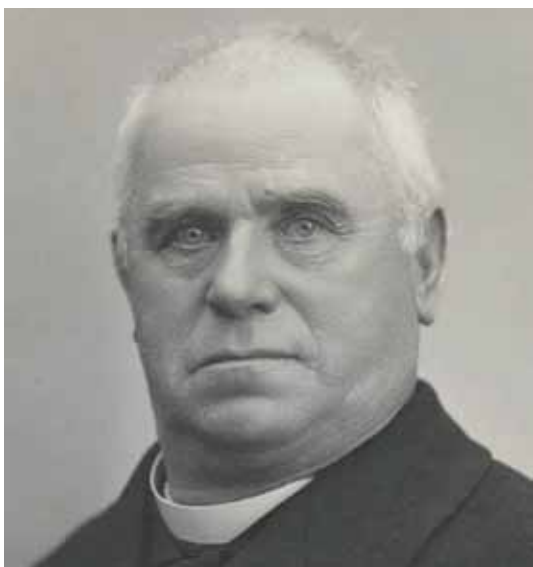
»Rade vole. Že mi je dugo nej bilou tak lepou.«

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

MIKI ROŠ

Steri plaminec je gdasvejta na Triglavu biu, ménje Jakob Aljaž njemi za poznano vala. Velki Slovenec, duhovnik pa plaminec je rejsan velko delo obredo. Moramo vedeti, ka slovenske plamine so si Nemci za svoje vzeli. Ja tau je biu čas Monarhije, avstrijski Nemci so se več vrejdné čütili. Jakob Aljaž je Slovencom plamine nazaj dau, če tomi tak povejmo.

Aljaž je kak najprva na tau brodo, kak Nemcom slovenske plamine »vkraj vzeti«. Ka je najprva naredo, v slovenskoj hi-

Jakob Aljaž (1845-1927) je že kak pojep rad po plaminaj ojdo. Leta 1889 je svojo slejgnjo službo v vesi Dovje spod Triglava daubo. Tam je svoje najvekše delo obredo. Na Triglavu je oprvin že leta 1887 biu.

storiji je do toga mau nej poznano bilau. Leta 1894 je vrij Triglava dojküpo. Za njeja je indašnji en goldinar plačo. Gnes bi tau 10 pa pau evronov valalo.

Nemci so nauri gratali. Vse so probali, ka stolpa na Triglavu nede. Depa na konci je vse vküper v vodau spadnolo, Aljažov stolp na Triglavu eške gnesden stodji. Jakob Aljaž je vse bole na tau brodo, ka plaminski daum trbej napraviti. Več pa več lüdi je po plaminski potaj ojdlo, nin si spočinauti morajo, kaj pogesti ranč tak.

Aljažev dom v dolini Vrata

Prvi plaminski daum že leta 1896 Slovensko plaminsko društvo gorpostavi. Tau je mali leseni ram biu, kuman 6 mest za

spati je bilau v njem. Nut je eške eden mali furdjanek biu, na sterom so si leko kaj sküjali. Prvi Aljažov daum je že za neka lejt mali grato. Zatoga volo so že od nauvoga brodili. Leta 1904 nauvi Aljažov daum zozidajo.

Novine Planinski vestnik je plamince tak zvau, aj si nauvi Aljažov daum pogledne-

Leta 1895 Aljaž na vrij Triglava mali stolp da gorpostavi. Gnes ménje Aljažov stolp nosi. Za cejlo delo je vcejlak sam 300 goldinarov plačo, gnes bi tau prejk 3000 evronov prišlo.

jo, gda do ga opejrali: Plaminsko društvo šké z nauvim ramom nagoditi tistim plamincom, ka do dobro mesto za spati meli. Od tam do leko ojdli po Julijskij Alpaj. Mesto pa si tüdi turisti leko najdejo, steri si v mejri med plaminami škejo

Tak je nauvi Aljažev dom vögledo. Po indašnjiój šegi so ženske svojo spalnico mele, moški so tö v svojoj spali. V njem je künja z velko jedilnico bila. Jedilnica je tista velka soba, v sterój se gej.

spočinauti. Zatoga volo brodimo, ka kak največ vas 7. avgusta toga leta (1904) pride, ka te vidli, kak nauvi Aljažov daum vögleda. Tam se znauva krali slovenski plamin, velkomi Triglavu poklonimo.

V nauvi daum pa plaminci nej so dugo ojdli. Po peti lejtaj se je doj z brgav snejg splazo, vse pred seuv je podejro, tak je tüdi Aljažov daum pod snejgom vküper

semleti ostano. Novine so od toga tak pisale: V dnejrca je bolelo vsikšoga, steri je na mesto nesreče prišo. Na mesti našoga dauma je 3 mejtere kusti snejg stau.

Depa poznano je, ka plaminci velko volo majo delati. Če dneve pa dneve po brgaj, plaminaj pa goraj ojdijo, zakoga volo bi nej nauvi daum napravljati. Pejneze so začnili vküper pobejtrati, lejs so domanji plaminici sami dali. Samo eno leto je trbelo pa nauvi, dosta vekši Aljažov daum je stau. Pri cejлом deli je na velke tüdi duhovnik Jakob Aljaž pomago. Sam je vse vküper tüdi organiziejro. Lidge so ga radi baugali, Aljaž je mauder možakar biu. So pa té tretji Aljažov daum po redej malo kraj gor postavili, kak je slejgen stau. Kak

Marca mejseca leta 1909 se je ta velka nevola zgodila. Po cejloj dolini je takše bilau. Tisto leto se je dosta ménje lüdi na Triglavu napautilo.

se tomi povej, na bole gvüşnom mesti stodji.

V takši ali ovakši plaminski ramaj nekak za künjo tüdi skrb mora meti pa lüdi ranč tak. Plaminici trno dobro paunijo, kelko njim takši lidge znamenüjejo. Takšim lidam se oskrbnik pravi. Rejč nam pripovejda, ka nekak skrb ma. Gnes za tau še-

Po starój šegi so držine v tisti časaj dosta mlajšov mejle. Tak je držina Torkar kaulak leta 1930 vögledala.

gau mata mauž pa žena meti. Zmejs med oböma bojnama je za Aljažov daum skrb držina Torkar mejla.

Plaminski daum Aljažev dom v dolini Vrata gnes za enoga najbolje popularnoga vala. Je pa istina, ka lidge nebesko radi v plamine ojdijo. S tejm do vnaugi smrtni nesreč pride. Plaminici vejo prajti: Triglav ga je vzeu!

Oj, Triglav, moj dom! (Kejpa na 1. strani: Vsem plamincom je té kejpa eške kak dobro poznani. Zar za Aljažovim daumom se Triglav zdigava.)

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 12. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 13. junijuša 1996, je Julija Balint pod naslovom PORABSKI SLOVENC V SOPRONU v tom varaši gorziskala Marijo Šulič, Krajczár Lörincné, ki »je odšla z Gornjega Senika v Budimpešto leta 1948. Kot je rekla, se je tam naučila kuhati, peči.

VKÜPPOBRALA SILVA EÖRY

Leta 1955 sta se preselila z možem v Sopron. Oba z možem zelo lepo govorita narečje, čeprav sta že dolga leta od doma.

„Moja mati me je rodila v Ameriki, imam pa še sestro in brata. Doma, na Gornjem Seniku, smo veliko delali že kot otroci. Govorili smo v narečju, leta 1938 sem znala reči po madžarsko samo to: »Dicsertessék a Jézus Krisztus! » Kasneje, v šoli sem se naučila madžarsko. Mlada sem bila, ko sem odšla v Budimpešto. Z možem sem se spoznala na Gornjem Seniku, tedaj sem še delala v Budimpešti. Družina me je decembra spravila domov in sem bila februarja že poročena. Takrat je šlo to hitreje, drugače kot danes. Danes imajo mladi več svobode pri odloča-

nju, pri samostojnem življenju. To seveda ne po meni, da jim je lažje, kot je bilo nam.”
Kako to, da ste prišli ravno v Sopron?

„Oba sva tu dobila delo. Delala sem v tovarni tkanin. Mož pa je delal v tovarni za predelavo lesa. Po rojstvu prvega sina nisem smela zaradi zdravstvenih težav več delati na stroju. Vpisala sem se na tečaj strojepisja in sem najprej delala na Oddelku za izobraževanje na občini, od leta 1964 dalje pa sem bila zaposlena na Gimnaziji Széchenyi István kot tajnica. Zelo rada sem delala tam. Skoraj vsa pisma sem sama pisala, velikokrat namesto drugih, ker sem - po mnenju kolegov - še

najbolj znala oblikovati pisma. Če bi imela čas, bi lahko napisala pravi roman o svojem življenju.”

Kako je bilo z vašo družino?

„Po prvem sinu sem dobila še dvojčka. Dva lepa fanta sta bila... V vojski je bil in je prihajal domov. Štopal je na cesti, ko ga je nek zahodni avtomobil zbil in ubil... Ta bolečina ne bo nikdar minila v mojem srcu.”

Ogledali smo si fotografije v družinskem albumu. Njenih je bilo bolj malo, saj tedaj še niso toliko fotografirali, ampak se je že na skupnih videla njena lepota. Zelo veliko fotografij je bilo o družini, o otrocih. Bile so pa tudi o njihovem vrtu. „Sadovnjak je približno pet kilometrov izven Soprona,” se je vključil v pogovor tudi gospod Krajczár. „Vsak dan greva tja. Avtobusi peljejo na srečo vsako uro v tisto smer.”

tetés) tistim, steri so tau s svojim delom najbolje zaslužili. Predsedstvo Slovenske zveze je tak odlučilo, ka letos tau odlikovanje dobita Vera Gašpar pa Laci Korpič.

Vera Gašpar je najstarejša članica pevskega zbora Avgust Pavel. Že kak mlada dekličina je fejs rada spejvala. Dugo lejt je sprejavo sakalauvske plesalce. S svojo harmoniko je ojdo po naši vasnicaj, dojnapišo pesmi, ka so ma starejši lüdje spejvali. S svojim ansambлом in ženskim kvartetom dosta nastopa na Vogrskom pa po Sloveniji.

steri so si tau s svojim delom najbolje zaslužili. Predsedstvo Slovenske zveze je tak odlučilo, ka letos tau odlikovanje dobita Vera Gašpar pa Laci Korpič.

Vera Gašpar je najstarejša članica pevskega zbora Avgust Pavel. Že kak mlada dekličina je fejs rada spejvala. Prve naute se je navčila od svoje prababice, od nji je dobila prvo pesmarico s porabskimi pesmi. Sama je tō dosti pesmi dolpsisala. Odlikovanje je dobila “za ljubeč odnos do slovenske pesmi in negovanje le-te”.

Laci Korpič se je začno včiti harmonike igrat že kak mladi pojbič. Pred dvajstimi lejtami je ustanovo svoj prvi ansambel. Dugo lejt je sprejavo sakalauvske plesalce. S svojo harmoniko je ojdo po naši vasnicaj, dojnapišo pesmi, ka so ma starejši lüdje spejvali. S svojim ansambлом in ženskim kvartetom

Laci Korpič se je začno včiti harmoniko igrat že kak mladi pojbič. Pred dvajstimi lejtami je ustanovo svoj prvi ansambel. Dugo lejt je sprejavo sakalauvske plesalce. S svojo harmoniko je ojdo po naši vasnicaj, dojnapišo pesmi, ka so ma starejši lüdje spejvali. S svojim ansambлом in ženskim kvartetom dosta nastopa na Vogrskom pa po Sloveniji.

Starejši sin, ki živi in dela v Sopronu, je prišel domov med pogovorom. Malo je poslušal naš pogovor. Rekel je, da on tudi skoraj vse razume, le govoriti ne zna v narečju. Čakala ga je že večerja. Mati bi rada, da bi bil že oženjen. Po njegovem mnenju pa mu gre doma preveč dobro, da bi kam šel.

Na videu smo si še ogledali posnetek o mlajšem sinu, ki živi v Budimpešti. Udeležil se je igre Kolo sreče in mati že na pamet ve, kdaj je katero vsoto »priigral na kolu sreče. Sin je sproščen, očitno ga ne motijo reflektorji. 38. let star bo junija. V Budimpešti ima družino.»

Pod naslovom EŠKE GNAUK O PORABSKI(H) DNEVAJ je uredništvo naših novin zapisalo:

»Vsakšo leto se na Porabski(h) dnevaj poleg kulturnega in športnoga programa godi eške nika, ka nisternim lüdam prnese vesele dje. Na te svetek se preda odlikovanje “Za Porabje” (Rába-vidékért kitüntetés) tistim,

dosta nastopa na Vogrskom pa po Sloveniji. Odlikovancema gratulejramo!«

V rubriki ...do Madžarske so bralci leko prešteli tüdi tej dvej novici:

»Gasilski vozili za darilo

S pomočjo Gasilske zveze Slovenije sta dobili gasilsko vozilo tudi dve najmanjši vasi v Porabju. Gasilskemu društvu iz Andovcev je podarilo gasilsko vozilo društvo iz Nemčavcev, Veričanom pa društvo iz Gornjih Petrovcev.

Dan odprte meje

9. junija je bila začasno odprta meja med Dolnjim Senikom in Neumarkt (Avstrija). Program se je začel ob 11-ih z dvojezično mašo, na kateri je sodeloval cerkveni zbor iz Sv. Martina. V dopoldanskem kulturnem programu so sodelovali malčki in osnovnošolci z Dolnjega Senika in Sv. Martina, ženski pevski zbor iz Rábafüzesa ter folklorna skupina iz Šalovcev. Popoldne so se odvijale razne aktivnosti na nogometnem igrišču.»

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	DALJŠI, TANJŠI SKUPEK LAS, NIT, VLAKEN	KARTE ZA VEDEŽEVANJE	SLIKAR IN GRAFIK ŠUBIC	SNAGA, ČISTOST	JAMIE OLIVER	UTRDBA V TEKSASU	GLAVNO MESTO UKRAJINE
					PTIČJI IZTREBEK					1		
					IZDELKI IZ TESTA Z NADEVOM		7					
					GRŠKI BOG VOJNE						ANGELINA JOLIE GUMIJAST RAZTEGLJIV TRAK	
				MITJA OKORN			ZGORNJI, OBLI DEL GLAVE MORSKA OBALA				8	
POMOČI ALAMO AŠIČ KVASTA VIRH	UGLED, VELJAVA	TAKŠNOST	MEHKO OBUVALO, OPANEK	PROSTOR OB VHODU, VETRIK TATUM O'NEAL	9							
STOTI DEL TOLARJA	5						HUMORISTIKA PUTRIH PODZEMNI ŽUŽKOJED			IMITATOR ARTAČ	UBRANO SOZVOČJE VEČ TONOV	
MEHKA KAMNINA IZ GLINE IN APRENCA						VATA ZA PUDER PATER IN ZELIŠČAR (SIMON)						
KNJIŽNA SOVICA				SLAVNA VOHUNKA (MATA) ... IN JANG	10			TROPSKO DREVO VALUTA J. KOREJE, WON			4	
ZAZNAVA GA NOS						CIFRA, ŠTEVILKA		11				
						MIGUEL INDURAIN						
PREBIVALCI SEVERA			6				ROCK GLASBENIK, ROCKER					
NAŠ PLANINEC IN PESNIK (VALENTIN)				3			INDUSKI ŠAHOVSKI VELEMOJSTER (VIŠVANATAN)					

Končna rešitev:

1	2	3	4	1	5	6	7	3	8	9	4	10	11	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	---

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu

TV Slovenija 2 v četrtek, 25. junija,

ob 14:50.

Kratka vsebina:

- 25 let potujoče knjižnice v Porabju
- Madžarska vas Čretnik in Slovenci
- Trije novi prostori stalne razstave v

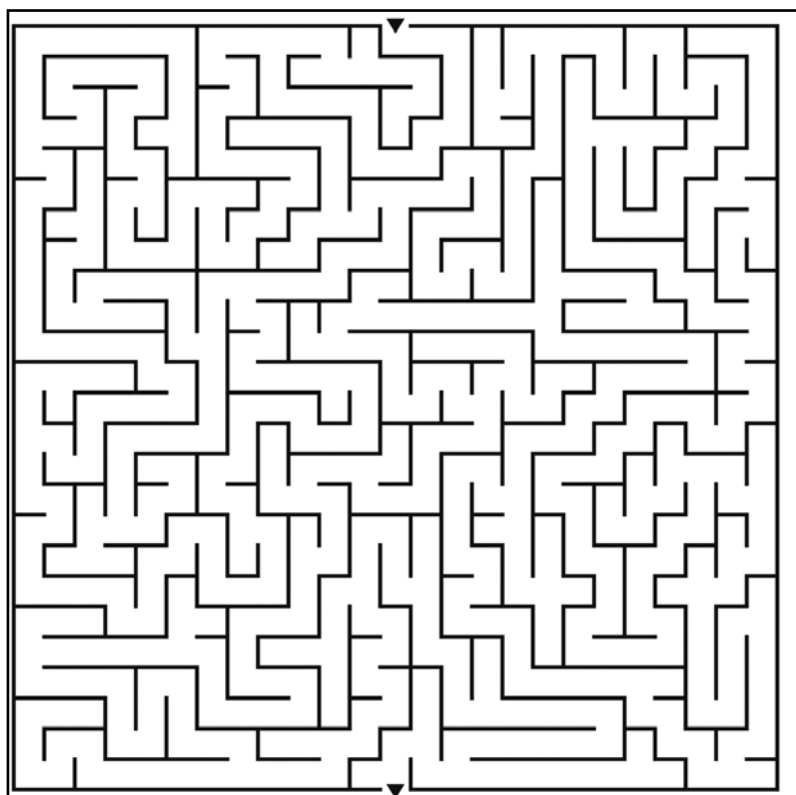
Pomurskem muzeju

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

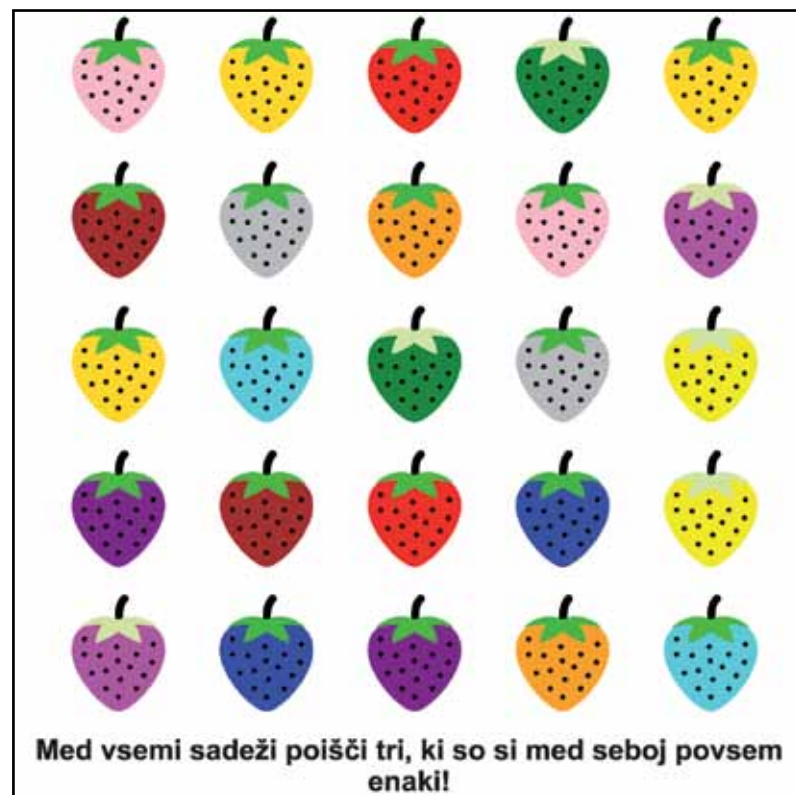
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan: <https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

RAZLIČNE JAGODE

VABILO K ŠKOFOVSKI MAŠI

22. junija ob 18.00 bo v cerkvi v Troščah (Rábakethely) sveta maša, ki jo bosta skupaj obhajala sombotelski škof dr. János Székely in škof murskosoboške škofije dr. Janez Kozinc. K sveti maši vabijo slovenske in madžarske vernike. Po sveti maši bosta škofa blagoslovila romarsko pot »Svetloba ob meji«, ki jo je pripravilo Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje Muraba in bo posvečena spominu na blaženega Jánoša Brennerja in božjega služabnika Dániela Halásza.

Dan po blagoslovu bo EZTS Muraba organiziral prvo uradno romanje po tej poti.

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO

Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB

POD SREBRNIM BREJGOM ..

MIKI ROŠ

...**S**e zavolo kraugloga ledra niške preveč ne sekejra. Slovenje na Mundialu 2026 v Mehiki, Kanadi nega. Zato ga volo se dosta več od drugi športov guči, se ji gleda. Atletika, kralica športov, nisterne svoje junake ma. Vse več pa vse bole se med njimi eno mlado ménje leko vidi. Živa Remic de kuman augusta 17 lejt dopunila pa že po cejlom svejti na atletske mitinge ojdi. Rekorde gorpоставla vse od 400 do 1000

Mlado Živo si vala zapaumnti. Kak zagnauk vögleda, v eno najbaukši atletinji na svejti leko vözraste. Zaprav, med mladimi za takšo že vala.

mejterov. V tom časi vnauge rekorde do 21 lejt v svoji rokaj ali če škéte, v svoji nogaj ma.

Živa Remic z trezno glavau po svejti ojdi. Vej, kak kariera v športu se leko brž zgotovi. Zvün dugi treningov flajсно v šaulo ojdi. Kak vej prajti, zagnauk mi nika nej žmetno včiniti.

Aleš Valič je leta 1955 na svejt prišo. Že od gimnazije dale na deskaj, stere življenje znamenüjejo, špila. Po gimnaziji je dramsko igro študejro, od leta 1978 pa je z delom nej enjo. Ja, eške v penziji se doj ne stavi.

Pod Srebrnim brejgom se je 61. Borštnikovo srečanje začnilo. Eške prva je do največšoga srečanja slovenski teatrov prišlo, se je že vedlo, sto Borštnikov prstanek dobi. Prstanek za živlensko delo igralec Aleš Valič dobi.

Tau nam od toga pripvejda, za kakšoga igralca Aleš Valič vala. Njegli globki glas skur vsikši pozna, najbolje pa njegvi študenti. Aleš je skrak dela v ljubljanskoj Drami duga lejta študentom svojo meštirijo včiu. Zaprav, tau eške itak dela. Delata pa tüdi dva njegovva vnüka, steriva sta po potaj svojga dejdeka šla. Depa eške dosta ta mogla naprajti, ka vse tau dosejgneta. Dosejgneta tau, ka je od njiva dejdek Aleš Valič dosejgno.

Aleši Valiči gratulejra tüdi Srebrni brejg, na sterom je Aleš indasvejta grbanje brau. Ja, rad v krajino pride, v steroy se guči.